

DEPARTAMENT D'AFERS I RELACIONS INSTITUCIONALS I EXTERIORS I
TRANSPARÈNCIA
DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT
DEPARTAMENT DE CULTURA-FILMOTECA DE CATALUNYA

CINEMA, MEMÒRIA, PAU I DRETS HUMANS

Dia Internacional contra la Discriminació per Orientació Sexual i Identitat de Gènere (17 de maig)

Sessió: dimarts 17 de maig de 2016 a les 10:30h
Recomanat per a 4t d'ESO

**Generalitat
de Catalunya**

FilmoTeca
de Catalunya

Producció:

de quadre
Associació de periodisme

ÍNDEX

1. Objectius generals.....	pàg. 3
2. Materials didàctics presessió.....	pàg. 4
3. Guió sessió 17 de maig.....	pàg. 8
4. Material didàctic postsessió.....	pàg. 12
5. Relació amb les competències bàsiques curriculars.....	pàg. 16
6. Glossari.....	pàg. 19
7. Recursos.....	pàg. 22

DIA INTERNACIONAL CONTRA LA DISCRIMINACIÓ PER ORIENTACIÓ SEXUAL I IDENTITAT DE GÈNERE

1. OBJECTIUS GENERALS

- Donar eines als nois i noies adolescents per entendre i respectar la diversitat per orientació sexual i identitat de gènere.
- Conèixer la varietat que existeix respecte a l'orientació sexual i la identitat de gènere de les persones.
- Combatre la discriminació per orientació sexual i identitat de gènere entre els i les joves.
- Entendre els prejudicis que generen la discriminació per orientació sexual i identitat de gènere per tal d'evitar-los i eradicar-los.
- Contribuir en l'educació per aprendre a viure en la diversitat des del respecte, propiciant un sistema de valors que construeixi una societat integradora, cada vegada més plural i complexa.
- Remarcar que conviure amb persones amb una orientació sexual i/o identitat de gènere diferent a la personal ens enriqueix i que totes i tots hem de tenir igualtat d'oportunitats, caminant d'aquesta manera cap a una societat inclusiva.
- Potenciar el pensament crític per prendre decisions davant de situacions noves.
- Desenvolupar la sensibilitat moral, especialment el fet de posar-se en el lloc de l'altre, el sentit de la justícia i la preservació dels lligams afectius amb les altres persones.
- Analitzar la societat a través de creacions audiovisuals que ens emmirallen i ens fan prendre consciència del nostre entorn i comportament, tot generant el debat i la participació.

Els convidats són Damian Díaz, un home trans de l'Associació Trans* Generem, que parlarà en primera persona de la seva experiència, i Marc Serena, codirector del documental *Tchindas*, autor del llibre *Això no és africà!*, i periodista expert en el col·lectiu LGBTI a l'Àfrica.

2. MATERIALS DIDÀCTICS PRESESSIÓ

El material proposat pretén aclarir conceptes i incentivar la reflexió dels i les joves sobre l'orientació sexual i la identitat de gènere.

Un dels objectius principals de les activitats prèvies a la sessió és obrir incògnites que es puguin resoldre durant la sessió. Es convida a l'alumnat a portar un llistat d'aquestes preguntes el 17 de maig a la Filmoteca.

ACTIVITAT CONCEPTES ORIENTACIÓ SEXUAL I IDENTITAT DE GÈNERE

Definiu els següents conceptes:

- Orientació sexual
- Identitat de gènere
- LGTBI
- Homosexualitat/Heterosexualitat
- Transsexualitat/Cissexualitat

ACTIVITAT HISTÒRIA DEL MOVIMENT D'ALLIBERAMENT LGTBI

En la lluita contra la discriminació dels homosexuals en el món occidental hi ha tres moments claus en la història contemporània des de finals del segle XIX. Investigueu-los a la xarxa i descriuiu-los breument.

- El Comitè científic humanitari del 1897 a la República de Weimar, Berlín.
- El moviment homòfil després de la Segona Guerra Mundial fins al 1960.
- El moviment d'alliberament LGTBI des del 1969 fins a l'actualitat.

Ara situeu-vos als EUA i investigueu sobre les següents qüestions:

- Què és el que es coneix com els disturbis de Stonewall de Nova York que van començar el 28 de juny de 1969? Què van propiciar?
- Què va ser el Front d'Alliberament Gai (GLF en anglès)? Quin paper va tenir en els avenços dels drets per al col·lectiu homosexual?
- Qui va ser Harvey Milk? Quines iniciatives va portar a terme per lluitar contra la discriminació dels homosexuals?

A Espanya durant la dictadura franquista els homosexuals van ser perseguits i empresonats. Investigueu les següents lleis i descriuiu de quina manera se'ls discriminava.

- Canvis de la "Ley de Vagos y Maleantes".
- "Ley sobre peligrosidad y rehabilitación social"

Durant la democràcia a Espanya i Catalunya s'han promulgat lleis que vetllen pels drets del col·lectiu LGTBI. Aquí us donem unes pistes per a què expliqueu breument què s'ha assolit:

- Reforma del codi civil espanyol l'any 2005.
- La llei dels drets de les persones LGTBI a Catalunya aprovada l'octubre de 2014.

Investigueu la diversitat d'orientació sexual i identitat de gènere arreu del món i al llarg de la història. Escolliu dos exemples de l'existència de cadascuna i expliqueu-les. Aquí teniu un article sobre la identitat de gènere per on podeu començar.

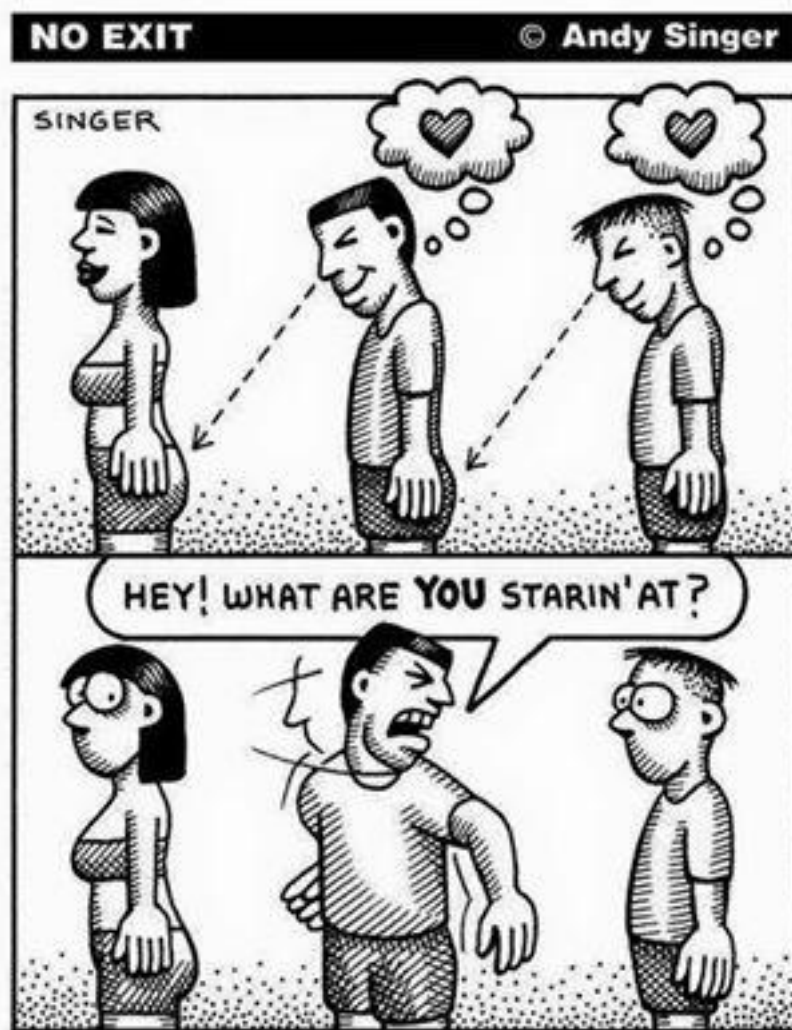
- **Pikara magazine.** “Resistiendo a la extinción de lo trans” de Pol Galofre (a partir del subtítol “Tradiciones diversas”) 10 de febrer de 2016.
<http://www.pikaramagazine.com/2016/02/resistiendo-a-la-extincion-de-lo-trans/>

ACTIVITAT HOMOFÒBIA

El o la professor/a mostra aquesta vinyeta a l'alumnat. Si cal, tradueix el que diu el noi: “Hey! What are you starin' at?”, “Hey, què estàs mirant?”

Comenteu la vinyeta:

- Valoreu el comportament dels dos nois a la primera vinyeta.
- Per què creieu que s'enfada el personatge del centre?
- Què volen dir les mirades dels altres dos personatges?
- Sabeu què significa homofòbia?

ACTIVITAT REFERENTS FAMOSOS HOMOSEXUALS I TRANSSEXUALS

El o la professor/a pregunta a l'alumnat quins personatges públics/famosos homosexuals i/o transsexuals coneixen i els anota a la pissarra. Es tracta d'apropar aquesta realitat als i les joves a través de diferents referents.

Com a ajuda i per ampliar la informació us deixem uns exemples:

- Escriptors/es: Federico García Lorca (Gai), Safo de Lesbos (Lesbiana).
- Pintor: Leonardo Da Vinci (Bisexual).
- Jutge: Fernando Grande Marlaska (Gai).
- Actrius: Jodie Foster (Lesbiana) i Bibiana Fernández (Transsexual).
- Polític: Pedro Zerolo (Gai).
- Tenista: Martina Navratilova (Lesbiana).
- Músics: Manuel de Falla, George Michael, Freddy Mercury i Elton John (Gais), Frank Ocean (Bisexual)
- Directores de cinema: Lana i Lilly Wachowski, codirectores de *Matrix* i *V de Vendeta*. (Transsexuals)

ACTIVITAT EVERYONE IS DIFFERENT (TOTHOM ÉS DIFERENT)

Visioneu el videoclip **Everyone is different** (*Tothom és diferent*) de Lanny Sherwin, 2007 (Holanda) (2:47 minuts) <https://www.youtube.com/watch?v=kynUJcqRrIY>

Comenteu les següents qüestions:

- Penseu que els i les protagonistes se senten respectats en el seu entorn social (escola, amics, família...)?
- Veieu algun canvi en els i les protagonistes quan estan en entorns més oberts com la discoteca?
- Per què penseu que el noi que està mirant la tele amb els seus amics no agafa el mòbil quan rep una trucada?
- Es veu un crucifix penjat a la paret. Quin paper penseu que juga la religió en el respecte a la diversitat en orientació sexual i identitat de gènere?

ACTIVITAT QUÈ ÉS TRANS*?

El/la professor/a pregunta a l'alumnat què vol dir trans i s'apunten les respostes.

Visioneu el vídeo **Què és Trans*?** de l'Associació de Periodisme Fora de Quadre, 2016, (Catalunya) (3 minuts). <https://vimeo.com/154170588> És una càpsula audiovisual que explica el terme.

- Durant el visionat anoteu les idees i conceptes nous que apareixen en el vídeo. En acabar, poseu-los en comú amb la resta de classe i compareu-los amb les idees que teníeu abans del visionat.
- Feu un llistat de preguntes que us hagin sorgit per portar-les el dia de la sessió a la Filmoteca.

ACTIVITAT QUINES DIFICULTATS TROBA UNA PERSONA PEL FET DE SER TRANS* AVUI EN DIA A CATALUNYA?

El professor/a pregunta a l'alumnat quines dificultats pensen que troba una persona pel fet de ser trans avui en dia a Catalunya? i s'apunten les respostes.

Visioneu el vídeo **Quines dificultats troba una persona pel fet de ser Trans* avui en dia a Catalunya?** de l'Associació de Periodisme Fora de Quadre, 2016 (Catalunya) (3,36 minuts). <https://vimeo.com/157698981>

Durant el visionat anoteu les dificultats que descriuen les persones entrevistades al vídeo. Anoteu també les idees i conceptes nous que hi apareixen. En acabar, poseu-los en comú amb la resta de classe i compareu-los amb el que heu escrit abans del visionat.

Feu un llistat de preguntes que us hagin sorgit per portar-les el dia de la sessió a la Filmoteca.

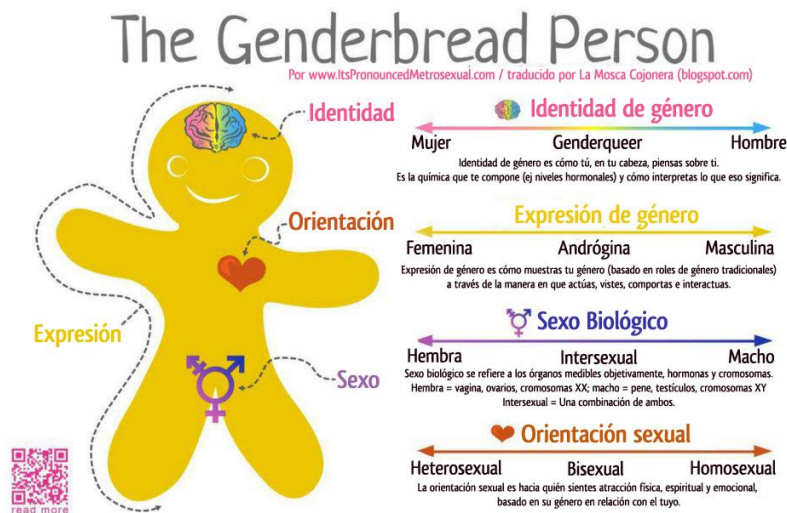
3. GUIÓ SESSIÓ 17 DE MAIG

- Presentació del dia que celebrem i de les persones convidades.

Avui celebrem el Dia Internacional contra la Discriminació per Orientació Sexual i Identitat de Gènere. El 17 de maig de 1990 la OMS va eliminar l'homosexualitat de la llista de malalties mentals. No va ser fins el 2005 que es va començar a commemorar aquest dia de manera pública a molts països del planeta per lluitar contra les discriminacions per orientació sexual i identitat de gènere. Tot i això encara hi ha molts països on es criminalitza i es condemna a les persones per aquestes raons. A més a més les discriminacions socials que pateix el col·lectiu LGTBI a països com el nostre no han acabat.

Per aprofundir en tot això hem convidat a dues persones. El Damian Díaz de Miami resident a Barcelona, i que forma part de l'Associació Trans* Generem. I el Marc Serena de Manresa codirector del documental *Tchindas*, autor del llibre *Això no és africà!* i periodista expert en la situació del col·lectiu LGTBI en el món.

- Preguntem als i les joves (si no responen, que responguin els convidats de manera breu)
 - Què vol dir LGTBI?
 - Per què surt el moviment d'alliberament LGTBI?
- Demanem al Marc:
 - Ens pots explicar quins han estat els canvis més importants pel col·lectiu en les últimes dècades a l'estat espanyol i a Catalunya?
- **Projecció de la imatge 'Genderbread'**

Els convidats explicaran les diferències entre identitat de gènere, expressió de gènere, sexe i orientació sexual.

- Visionat de ***Baskets et Math*** (*Baloncesto y Matemáticas*) de Rodolphe Marconi, 2009, (França) (6 minuts).

Un jove adolescent, Jerome, s'enamora d'un noi, Cedric, amb qui juga a bàsquet i que a més és el seu tutor de matemàtiques a casa. Un dia en Cedric fa un petó als llavis a Jerome que no sap com respondre. A partir d'aquí el protagonista haurà d'aclarir els seus sentiments i desitjos.

- Recull del tema: els afectes entre persones del mateix sexe. A més, en el curtmetratge es tracten els següents temes: desorientació del noi perquè està enamorat i té un desig per una persona del seu mateix sexe i por a explicar-ho a la seva família per l'acceptació/rebuig.
- Plantegem als i les joves les següents preguntes:
 - Penseu que si al protagonista li agradés una noia se sentiria desorientat de la mateixa manera?
 - D'on ve aquesta desorientació?
 - Creieu que l'entorn i la societat li influeix en aquesta desorientació?
- Plantegem als i les joves un paral·lelisme metafòric entre els gustos pel menjar i els gustos per les persones amb una petita història.
- Introducció de la pel·lícula ***La vie d'Adèle*** (*La vida de Adèle*), d'Abdellatif Kechiche, 2013 (França, Bèlgica, Espanya)

L'Adèle (Adèle Exarchopoulos) té 15 anys i no té cap dubte que una noia ha de sortir amb nois. La seva vida canvia quan coneix l'Emma (Léa Seydoux), una jove de cabell blau, que li descobrirà el que és el desig i el camí cap a la maduresa, tot sota l'atenta mirada de la gent que la rodeja.

- Visionat de dos talls de ***La vida d'Adèle***. (6 minuts)
- En el primer tall es veu com l'Adèle surt de l'institut amb els seus i les seves companys/es i es troba a l'Emma que l'està esperant. Quan l'Adèle s'apropa a l'Emma, les companyes de classe la miren amb desaprovació i menyspreu. En el segon tall l'Adèle arriba a l'escola i les seves companyes de classe la interroguen de manera agressiva sobre la seva relació amb l'Emma. L'assetgen i l'Adèle es veu obligada a negar davant de tothom, i a sí mateixa, la seva orientació sexual.
- Recull dels fragments. Hem vist com les companyes de classe han insultat i assetjat l'Adèle per la seva orientació sexual.
 - Què penseu del comportament de les companyes de classe?
 - Què les porta a actuar així? Per què creieu que les companyes de classe de l'Adèle se senten fortes per actuar d'aquesta manera?
 - Penseu que es podria donar una escena similar a la que acabem de veure per raons de color de pell, procedència, religió, etc.?
 - Heu vist alguna situació semblant a l'institut o el barri?
 - Recollim la metàfora de la carn i fem una comparació de l'escena de la pel·lícula quan l'Adèle nega els seus sentiments.

- Per tancar la part d'orientació sexual de la sessió, demanem als convidats que ens expliquin què hi ha al darrere del model únic de parella heterosexual (tradicions, cultura, religió, sistema...), per donar peu a parlar del sistema patriarcal, del model de família, etc.

- Tornem a la imatge del ninot 'Genderbread' per a parlar de la identitat de gènere.

Demanem al convidat Damian Díaz que ens expliqui què vol dir trans.

- Visionat de ***M'agrada el color...*** de l'Associació de Periodisme Fora de Quadre i l'Associació Trans* Generem, 2016, (Catalunya) (2:44 minuts).

Càpsula audiovisual que mostra que les persones trans són gent com tothom, amb gustos, hobbies i oficis diferents. L'objectiu del vídeo és visibilitzar i per tant, normalitzar.

- Recull del tema: normalització de les persones trans. És necessari visibilitzar aquest col·lectiu perquè és molt desconegut i la gent té molts prejudicis.
- Preguntem al convidat quines dificultats troba una persona pel fet de ser trans avui en dia a Catalunya?

Demanem a l'alumnat:

- Ens podeu dir les preguntes que heu preparat en les sessions a classe o les que us han sorgit ara?

Si cal ampliar les preguntes de l'alumnat fetes a partir del material precessió i durant la sessió, les coordinadores li faríem unes preguntes al convidat.

- Introducció del documental ***Tchindas***, de Pablo García de Lara i Marc Serena, 2015 (Catalunya)

Tchinda Andrade és una de les dones més estimades de l'illa de São Vicente, al Cap Verd, sobretot des que el 1998 va sortir de l'armari com a trans al setmanari local. El seu nom s'ha convertit, des de llavors, en la manera com s'anomenen les persones que no són heterosexuals ni cissexuals.

- Visionat de 4 talls del documental.

En el primer tall es veu la protagonista, la Tchinda, ensenyant un ball de Carnaval a un grup de nens i nenes. En el segon, la Tchinda, amb un nadó en braços, li dóna consells a la mare. En el tercer, la Tchinda va pels carrers de la seva ciutat venent bunyols. Al quart tall, uns amics de la Tchinda comenten la notícia del diari de fa uns anys quan va sortir de l'armari com a trans.

L'objectiu d'aquests talls és mostrar la integració de la Tchinda en la seva comunitat i el respecte cap a ella, tal i com és. D'aquesta manera, també ens permet reflexionar sobre aquesta realitat fora de la nostra cultura europea/occidental.

- Preguntem a les i els joves si tenen alguna pregunta sobre el documental al convidat Marc Serena, codirector del documental. Donem peu a què Marc expliqui com el documental va sorgir arrel del seu llibre *Això no és africà!* sobre la situació del col·lectiu LGTBI a l'Àfrica.
- Demanem al convidat Marc Serena que ens expliqui la situació del col·lectiu a nivell mundial.
- Recull final i conclusió:

L'objectiu principal d'aquesta sessió ha estat que tothom pugui mostrar-se tal com és sense cap problema i sentir que el respecten per la seva orientació sexual i/o identitat de gènere.

- Agraïments als convidats i tancament de la sessió.

4. MATERIAL DIDÀCTIC POSTSESSIÓ

ACTIVITAT VIDEOCLIP *THE LIGHT*

Visioneu el videoclip *The Light* del grup musical Hollysiz realitzat per Benoît Pétré, 2014, (França) (<https://www.youtube.com/watch?v=Cf79KXBCIDg>).

- Analitzeu l'evolució del personatge principal
- Com actua la mare? I el pare? A què creieu que es deu el canvi del pare?
- Quina és la reacció de la mestra, els i les companys/es de classe? I la de la gent del carrer?

ACTIVITAT MITJANS DE COMUNICACIÓ I ORIENTACIÓ SEXUAL I IDENTITAT DE GÈNERE

Llegiu els següents articles i responeu a les següents qüestions:

- **La Directa.** "[Hetero fins que es demostrí el contrari](#)" article d'opinió de Marta Ruiz i Forés, 16 de maig de 2015

Després d'haver participat durant la sessió en la dinàmica basada en la metàfora entre els gustos del menjar i l'orientació sexual, us proposem la lectura d'aquest article en què es va inspirar la dinàmica (tot i que vam canviar el peix per la carn perquè vam pensar que més gent s'hi identificaria).

- Què us suggereix el títol de l'article? Comenteu-lo.
 - Què vol dir l'autora quan diu: *si als 10 anys li preguntes a un noi "Què tal la novieta?" l'estàs heterosexualitzant?*
 - Què vol dir l'autora quan diu que *no és un cas d'homofòbia, sinó més aviat un cas d'heterocentrisme?*
 - Per què diu l'autora que els homosexuals ja han assumit que han de donar exemple, *que explicar la nostra sexualitat és gairebé una tasca social?*
 - L'autora demana que no es perpetuin els rols i estereotips socials que ens envolten. Poseu exemples d'aquests rols i estereotips socials i penseu què es pot fer per trencar-los.
- **El País.** "[La homofòbia en primera persona](#)", 28 de febrer de 2016.
 - Quina era la situació per a un homosexual l'any 1971 a Espanya? Què explica el mestre als alumnes i què en sabeu vosaltres d'aquella realitat? Quina és la situació ara a Espanya?

- Per què penseu que el mestre diu que els adolescents LGTBI tenen el triple de probabilitats de suïcidar-se que la resta de joves de la seva edat?
- **El País.** [“Que no te peguen por gay es una suerte”](#), 10 de març de 2007.
 - Comenteu el títol de l'article.
 - Comenteu la frase que diu Pedro: “Una sociedad que parece creer que los homosexuales sólo existimos a partir de los 18 años”.
 - Respondeu a la pregunta que es fa al final de l'article: “Qué estará pasando con todos los que tienen dudas, no disponen de Internet o son menos fuertes?”
- **El Huffington Post.** [“El presidente del grupo Barilla no incluirá a gays en su publicidad: “Que coman otra pasta”](#), 26 de setembre de 2013
 - Comenteu el que diu el president del grup d'aliments Barilla: “No haremos publicidad con homosexuales porque nos gusta la familia tradicional.” A què es refereix quan diu “la familia tradicional”?
 - Penseu que la diversitat en orientació sexual i identitat de gènere està representada als anuncis de televisió? En podeu donar algun exemple?
- **El Periódico.** [“El cas de l'Alan no és un suïcidi, és un assassinat social”](#), 27 de desembre de 2015

Abans de llegir l'article el o la professor/a pregunta als alumnes si van sentir a parlar de la història del suïcidi del jove trans Alan als mitjans de comunicació el passat desembre. Parleu entre tots i totes de si aquest tipus de notícies us arriben o no.

Després de llegir l'article responeu a les següents qüestions

- Per què es va suïcidar l'Alan?
- Comenteu el títol: “El cas de l'Alan no és un suïcidi, és un assassinat social”
- Comenteu el que diu la mare de l'Alan: “cada dia durant anys algú es va ocupar que sabés que la seva diversitat no era acceptada.”

ACTIVITAT HOMOFÒBIA I TRANSFÒBIA

Amb aquesta activitat es pretén que l'alumne sigui conscient de situacions de discriminació per orientació sexual (homofòbia) i identitat de gènere (transfòbia) que es poden donar en la vida quotidiana. Per això i per a què l'alumne ho visqui en la seva pròpia pell, col·locarem a la porta de la classe el següent cartell:

“Entrada permesa només als i les alumnes que els agradi el peix”

Quan entrin a la classe els passem la següent fitxa: *“Hi ha un prejudici quan una persona o un grup de persones fan una valoració o tenen una opinió no raonada sobre l'altra persona o grup de persones. Quan un prejudici implica tractar amb inferioritat a una persona o un grup de persones en funció d'alguna de les seves característiques (els seus gustos, la seva orientació sexual, la seva identitat de gènere, la llengua que parla, el sexe, les creences, costums, religió, deficiència, etc.) hi ha discriminació”.*

Responen individualment, per escrit, a les següents preguntes:

- T'has sentit discriminat en entrar a la classe? Quina sensació has tingut?
- T'has sentit discriminat alguna altra vegada? Per quina raó?
- Creus que has discriminat alguna vegada a una persona? Quan? Per quina raó?
- Quins prejudicis hi ha sobre les persones homosexuals i trans?
- Quin compromís et proposaries per evitar aquests prejudicis?

Dinàmica en grup. Creeu grups de 4 o 5 persones. Compareu les vostres respostes i reflexioneu sobre les diferències que trobeu. Intenteu arribar a un consens.

Cada grup explica a la resta de la classe la seva resposta reflexionada. I el professorat escriu a la pissarra la característica de la discriminació (gustos, orientació sexual, identitat de gènere, edat, sexe, color de pell, manera de vestir, etc.) dels casos que expliquen els portaveus de cada grup. S'enceta un debat sobre el tema.

ACTIVITAT BOYS DON'T CRY

Mireu la pel·lícula **Boys don't cry*** (*Els nois no ploren*) de Kimberly Peirce, 1999, (EUA). Per grups reflexioneu sobre els següents aspectes que després debatreu amb la resta de la classe. El o la docent anotarà els temes claus de debat a la pissarra.

- Quines dificultats té el protagonista per a poder viure i sentir el gènere tal i com ell s'identifica?
- Creus que hi ha una manera preconcebuda de com ha de ser i comportar-se un home i una dona dins la societat? D'on creieu que prové aquesta manera de pensar? Considereu que les persones encaixem en aquests models socials tradicionals?
- Com es penalitzen socialment les identitats de gènere i orientació sexual no tradicionals i no dominants com la que es veu al film?

*Es pot trobar en préstec a les biblioteques municipals.

ACTIVITAT PHILADELPHIA

Mireu la pel·lícula *Philadelphia** de Jonathan Demme, 1993, (EUA). Per grups reflexioneu sobre els següents aspectes que després debatreu amb la resta de la classe. El o la docent anotarà els temes claus de debat a la pissarra.

- A què es deu l'evolució de Joe Miller, l'advocat, en relació a Andrew Beckett? Quines són les etapes d'aquesta evolució i les seves raons?
- En diferents escenes de la pel·lícula es manifesten actituds homòfobes: a bars, oficines, supermercats, etc. Creus que actualment passen situacions semblants arreu del món? I en el vostre ambient més immediat?
- Quin és el principal tema de la pel·lícula, la sida o l'homosexualitat? En la pel·lícula s'utilitza la sida per abordar la discriminació homosexual?
- Durant el judici es fa referència a la Bíblia com a codi ètic i de comportament a seguir. De quina manera creieu que influeix la tradició catòlica a la nostra cultura en referència a l'homosexualitat?

*Es pot trobar en préstec a les biblioteques municipals.

5. RELACIÓ AMB LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES CURRICULARS

D'acord amb el currículum escolar treballem cinc àmbits: el de cultura i valors, el social, el lingüístic, l'artístic i el digital.

Es pretén el desenvolupament de la sensibilitat moral, especialment el fet de posar-se en el lloc de l'altre, el sentit de la justícia i la preservació dels lligams afectius amb les altres persones. Així mateix, es proposa contribuir a fer l'alumnat competent per viure i conviure en el pluralisme i en la diversitat d'identitats (de gènere, nacionals, ètniques, religioses...), tot descobrint els valors que es comparteixen més enllà de les identitats que diferencien. Així com promoure actituds ètiques i de relació que afavoreixen la convivència i el progrés de la societat inspirat en els valors universals, atenent al respecte a la diversitat afectiva i de gènere i la no-discriminació.

En l'àmbit personal i social, de caràcter transversal, treballem la construcció de la identitat personal, social i ciutadana de cada alumne. La dimensió ciutadana recull les competències que afavoreixen la construcció del compromís personal i les habilitats necessàries que contribueixen a l'assoliment d'una societat més lliure, justa, equitativa i cohesionada.

En relació a l'àmbit de cultura i valors aquesta activitat promou aquelles actituds imprescindibles per viure i conviure en la societat actual, complexa i diversa. Inclou aquelles competències orientades a millorar la capacitat de pensar críticament, d'avaluar la fiabilitat de les fonts d'informació i de cercar constantment la millora en la fonamentació del propi pensament per tal de prendre decisions davant de situacions noves, així com ser capaç de presentar i debatre els propis punts de vista de forma argumentada.

Amb la sessió que proposem, on es combina la projecció artística de peces audiovisuals, el debat i la participació en grup, analitzem la societat que ens fa de mirall i ens fa prendre consciència del nostre entorn i comportament.

Assignatures vinculades:

- Cultura i valors ètics
- Ciències Socials: Geografia i Història
- Llengües: català, castellà i anglès

Competències bàsiques que es treballen en els diferents àmbits:

Àmbit de cultura i valors

- Competència 1. Actuar amb autonomia en la presa de decisions i ser responsable dels propis actes
- Competència 2. Assumir actituds ètiques derivades de la Declaració Universal dels Drets Humans

- Competència 3. Qüestionar-se i usar l'argumentació per superar prejudicis i consolidar el pensament propi
- Competència 4. Identificar els aspectes ètics de cada situació i donar-hi respostes adients i preferentment innovadores
- Competència 5. Mostrar actituds de respecte actiu envers les altres persones, cultures, opcions i creences
- Competència 6. Aplicar el diàleg i exercitar totes les habilitats que comporta, especialment per a la solució de conflictes interpersonals i per propiciar la cultura de la pau
- Competència 7. Comprendre i valorar el nostre món a partir de les arrels culturals que l'han configurat
- Competència 9. Analitzar críticament l'entorn (natural, científicotecnològic, social, polític, cultural) des de la perspectiva ètica, individualment i de manera col·lectiva
- Competència 10. Realitzar activitats de participació i de col·laboració que promoguin actituds de compromís i democràtiques

Àmbit social

- Competència 1. Analitzar els canvis i les continuïtats dels fets o fenòmens històrics per comprendre'n la causalitat històrica
- Competència 2. Aplicar els procediments de la recerca històrica a partir de la formulació de preguntes i l'anàlisi de fonts, per interpretar el passat
- Competència 3. Interpretar que el present és producte del passat, per comprendre que el futur és fruit de les decisions i accions actuals
- Competència 4. Identificar i valorar la identitat individual i col·lectiva per comprendre la seva intervenció en la construcció de subjectes històrics
- Competència 10. Valorar les expressions culturals pròpies, per afavorir la construcció de la identitat personal dins d'un món global i divers
- Competència 11. Formar-se un criteri propi sobre problemes socials rellevants per desenvolupar un pensament crític
- Competència 12. Participar activament i de manera compromesa en projectes per exercir drets, deures i responsabilitats propis d'una societat democràtica
- Competència 13. Pronunciar-se i comprometre's en la defensa de la justícia, la llibertat i la igualtat entre homes i dones

Àmbit lingüístic

- Competència 1. Obtenir informació, interpretar i valorar el contingut de textos escrits de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics per comprendre'ls
- Competència 2. Reconèixer els gèneres de text, l'estructura i el seu format, i interpretar-ne els trets lèxics i morfosintàctics per comprendre'l
- Competència 3. Desenvolupar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement.
- Competència 4. Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa (receptor, intenció) i a partir de la generació d'idees i la seva organització
- Competència 6. Revisar i corregir el text per millorar-lo, i tenir cura de la seva presentació formal
- Competència 7. Obtenir informació, interpretar i valorar textos orals de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics, incloent-hi els elements prosòdics i no verbals

Àmbit digital

- Competència 2. Utilitzar les aplicacions d'edició de textos, presentacions multimèdia i tractament de dades numèriques per a la producció de documents
- Competència 4. Cercar, contrastar i seleccionar informació digital adequada per al treball a realitzar, tot considerant diverses fonts i mitjans digitals
- Competència 5. Construir nou coneixement personal mitjançant estratègies de tractament de la informació amb el suport d'aplicacions digitals

Àmbit artístic

- Competència 1. Utilitzar estratègicament els elements dels llenguatges visual, musical i corporal per analitzar les produccions artístiques.
- Competència 2. Mostrar hàbits de percepció reflexiva i oberta d'ela realitat sonora i visual de l'entorn natural i cultural.
- Competència 8. Valorar amb respecte i sentit crític les produccions artístiques en els seus contextos i funcions
- Competència 9. Gaudir de les experiències i creacions artístiques com a font d'enriquiment personal i social
- Competència 10. Fer ús del coneixement artístic i de les seves produccions com a mitjà de cohesió i d'acció pro-social

6. GLOSSARI:

- **Bisexualitat:** Dit de la persona que sent atracció sexual per homes i per dones.
- **Cis:** El prefix "cis-" en llatí significa "d'aquest costat", antònim del prefix "trans-", que significa "de l'altre costat". Persona cis és l'antònim de persona trans.
- **Cissexual:** Persona que se sent del gènere que li va ser atribuït en néixer segons les seves característiques biològiques.

Nota: El terme *cissexual* es contraposa a *transsexual*.

- **Expressió de gènere:** Forma en què una persona comunica la seva identitat de gènere als altres a través del comportament, vestimenta, pentinats, veu o característiques del cos.
- **Família homoparental:** Família formada per una parella homosexual i un o més fills.
- **Gai:** Home homosexual.

Nota: En anglès l'adjectiu *gay* pot referir-se tant a l'homosexualitat masculina com femenina i fins i tot a altres realitats sexuals no heterosexuales. En català, tot i que de vegades també pot tenir aquest sentit més ampli, s'utilitza fonamentalment referit a l'homosexualitat masculina.

- **Gènere:** Conjunt de característiques d'origen cultural relatives a patrons de comportament i d'identitat sobre la base de les quals s'estableix socialment la distinció entre homes i dones.

Nota: En oposició a la tradicional concepció dualista del gènere (home i dona), hi ha teories que defensen l'existència de més de dos gèneres i d'altres que rebutgen el concepte de gènere perquè el consideren una construcció limitadora de la naturalesa humana.

Nota: Per bé que socialment s'atribueix el gènere masculí al sexe masculí i el gènere femení al sexe femení, aquests conceptes no són equivalents.

- **Heterocentrisme:** Actitud basada en la idea que l'heterosexualitat és l'única orientació sexual existent o vàlida.
- **Heterosexual:** Persona que sent atracció sexual per persones de l'altre sexe.
- **Heteronormatiu:** Que segueix la norma social establerta que imposa el patriarcat i l'heterosexualitat com a únics models de vida vàlids.
- **Homofòbia:** Aversió a l'homosexualitat o als homosexuals.
- **Homosexual** (del grec antic ὁμός, 'igual', i el llatí *sexus*, 'sexe') Persona que sent atracció sexual per persones del seu mateix sexe.
- **Identitat de gènere:** Sentiment de pertinença a un gènere determinat.

Nota: La identitat de gènere té a veure amb la identificació de les persones amb els rols que socialment s'atribueixen a homes i dones, independentment del sexe de naixement, és a dir, de les característiques biològiques de naixement.

- **Intersexual:** Persona que ha desenvolupat de manera natural característiques físiques sexuals pròpies tant dels homes com de les dones.

Nota: Actualment es rebutja la forma *hermafrodita* amb aquest sentit perquè es considera pejorativa i inexacta.

- **LGTB:** Col·lectiu social format per les lesbianes, els gais, els bisexuals i els transgèneres.

Nota: La denominació *LGBT*, i els diversos equivalents, són la sigla que correspon a *lesbianes, gais, bisexuals i transgèneres*. L'ordre de les lletres que la constitueixen és variable, tant en català com en la resta de llengües; així, al costat de les formes *LGBT* i *LGTB*, que són les més freqüents en català, també es documenten les variants *GLBT* i *GLTB*. De vegades també s'omet la B (de *bisexuals*) o s'afegeix una Q (de *queers*) o una I (d'*intersexuals*).

- **Lesbiana:** Dona homosexual
- **Orientació sexual:** Tendència d'una persona a sentir atracció sexual per les persones del seu mateix sexe, de l'altre sexe o de tots dos sexes.
- **Patriarcat:** Organització social o política en què l'home ostenta el màxim poder i la màxima autoritat i la dona hi queda supeditada.
- **Queer:** Persona que, d'acord amb la teoria queer, no subscriu la divisió binària tradicional dels gèneres i rebutja d'identificar-se amb un home o amb una dona o amb una orientació sexual específica.

Nota: La forma anglesa *queer* significa 'estrany' o 'anòmal' i s'utilitzava inicialment en anglès per a fer referència de manera despectiva als homosexuals. Posteriorment, els mateixos grups de defensa dels homosexuals van adoptar el terme, amb la intenció de denunciar el tractament ofensiu que rebien i, alhora, d'esborrar el matís negatiu del mot. Actualment *queer* ha eixamplat el significat i no s'aplica únicament als homosexuals, sinó a les persones amb conductes o identitats diferents de les propugnades des del model heteronormatiu.

- **Trans*:** És un terme que engloba totes les identitats no normatives dins de l'espectre d'identitat de gènere.
- **Transició:** Procés de canvi d'una persona transgènere cap al gènere sentit.
- **Transfòbia:** Aversió a la transidentitat o als transgèneres.
- **Transgènere:** Persona que no s'identifica amb el gènere que li va ser atribuït en néixer segons les seves característiques biològiques o que no s'identifica

exactament ni amb un home ni amb una dona, tal com aquests gèneres han estat concebuts tradicionalment.

Nota: El terme *transgènere* va néixer als Estats Units cap als anys vuitanta del segle XX com a reacció a la forma d'origen mèdic *transsexual*, molt vinculada amb les operacions de canvi de sexe, i està relacionat amb la crítica al sistema binari tradicional home-dona. La forma *transgènere* volia englobar tot el ventall de persones amb identitats de gènere no normatives o que no s'identifiquen amb el gènere que els va ser assignat en néixer segons les seves característiques biològiques.

- **Transgenerisme:** És un moviment social que defensa els drets de transgeneristes i l'afirmació de l'orgull transgènere
- **Transsexual:** Persona transgènere que no se sent identificada amb el gènere que li va ser atribuït en néixer segons les seves característiques biològiques.

Nota: La forma *transsexual* té un origen mèdic i s'associa sovint a les persones que s'han sotmès a una operació quirúrgica per modificar el seu cos i poder viure en el gènere que senten com a propi. No tots els transsexuals, però, se sotmeten a aquesta operació ni tots consideren que aquesta via sigui la més adequada.

- **Transvestir-se:** Adoptar, algú, les maneres externes i una vestimenta i uns complements considerats socialment propis del sexe contrari.

7. RECURSOS

Webs de recursos pel professorat

[Cinesex](#)

Guia de cinema i educació sexual amb joves.

[Els drets sexuals i reproductius a través del cinema. Sexualitat, identitats i relacions de gènere.](#)

Amb aquesta selecció de pel·lícules i fitxes didàctiques que les acompanyen es pretén facilitar l'ús pedagògic d'una sèrie d'eines de ficció que ajudin a reflexionar i debatre sobre les identitats i relacions de gènere, així com la salut sexual i reproductiva. Està dirigit bàsicament a docents que treballen amb alumnes de 16 a 18 anys per a facilitar-los una sèrie d'eines que ajudin, a través del mitjà audiovisual, a estimular la reflexió sobre aquestes qüestions entre l'alumnat.

[Guia de recursos d'educació sexual i afectiva. Diputació de Barcelona](#)

Elaborada amb el suport del Centre de Documentació i Recursos Pedagògics de Sida Studi, té com a objectiu apropar els diferents recursos presents a la xarxa en matèria de sexualitat per tal que el personal de l'administració local disposi d'aquestes eines i facilitar així les accions o activitats a desenvolupar en el territori.

[Guia de recursos per a persones trans de la ciutat de Barcelona. Ajuntament de Barcelona.](#)

Guia elaborada per persones trans per a la Regidoria de Dona i Drets Civils de l'Ajuntament de Barcelona amb informació i recursos que intenten donar resposta a un ampli ventall de situacions (informació, món laboral, transfòbia i altres).

[International lesbian, gay, bisexual, trans and intersex association](#)

ILGA és una federació mundial de 1100 organitzacions membres de 110 països que lluiten pels drets de lesbianes, gais, bisexuals, trans i intersexuals des de 1978.

[ONG per la no discriminació](#)

Espai de promoció i suport a les iniciatives encaminades a la defensa de la diversitat sexual en la nostra societat, fent especial atenció al plantejament d'aquest tema a l'educació infantil i al seu entorn familiar. Al web s'hi pot trobar una relació de contes infantils publicats en els quals es tracta la diversitat sexual i la família homoparental.

[La presència LGTB a l'àmbit educatiu.](#)

Generalitat de Catalunya. Departament d'Acció Social i Ciutadania.
Eines per a la informació, la reflexió i la formació.

[Recursos Didàctics. Associació de famílies Lesbianes i Gais.](#)

Recull de materials educatius tant per a les famílies com per als professionals relacionats amb l'educació .

Entitats LGTBI:

[Associació de famílies Lesbianes i Gais](#)

L'FLG és una associació de famílies de mares i pares lesbianes, gais, trans, bisexuals o intersex, que lluiten per la plena equiparació dels drets i deures de les seves famílies.

[Associació Universitària Sin Vergüenza](#)

Associació universitària de joves gais, lesbianes, persones bisexuals i trans que cerca una completa inserció en la comunitat estudiantil universitària i en la societat en general per mitjà de la lluita contínua contra les discriminacions per raó d'orientació sexual o d'identitat de gènere.

[Casal Lambda](#)

És un centre associatiu sense ànim de lucre que té com a objectiu la normalització del fet homosexual.

Organitza la Mostra de Cinema [Fire!](#)

[Chrysallis](#)

Associació de Famílies de Menors Transsexuals.

[Coordinadora Gai-Lesbiana de Catalunya](#)

La Coordinadora Gai-Lesbiana, creada el 1986, és una Federació d'Associacions constituïda amb l'objectiu de reunir el treball i els esforços de les associacions membres, i servir-les de suport mitjançant infraestructures i serveis comuns.

[CulturaTrans](#)

És un projecte activista per a la visibilitat trans i la transformació i difusió de nous referents.

[EnFemme](#)

És un grup de suport per persones transgènere: *crossdressers*, transvestits i transsexuals. El que compta és com vols expressar el teu gènere. Proporcionen suport a totes aquelles persones que transiten des del sexe/gènere de naixement al que porten dins del seu cor.

[Fundación Daniela](#)

Associació sense ànim de lucre que busca acabar amb la discriminació dels nens i nenes transsexuals i transgènere.

[Generem!](#)

És una associació sense ànim de lucre fundada el 2015 a Barcelona i integrada per persones Trans. Neix amb la voluntat de donar a conèixer les realitats de les diferents identitats i expressions de gènere de les persones.

[Pandora](#)

Pandora és una associació, formada en la seva majoria per professionals de la psicologia i de l'educació, que té com objectiu afavorir les relacions igualitàries i no discriminatòries entre sexes.

Pel·lícules:

The Adventures of Priscilla, Queen of the Desert (*Las aventuras de Priscilla, reina del desierto*) de Stephan Elliott, 1994

Aquest llargmetratge explica la vida de tres joves artistes de cabaret que són contractades per treballar, durant un període de temps, en un hotel enmig del desert, a Austràlia. Dos d'elles són *drag-queen* i l'altra és transsexual. Estan molt contentes i felices de dur a terme aquesta extraordinària aventura. Una aventura que els portarà a recórrer el país amb autobús i que els implicarà més d'un problema.

Breakfast on Pluto (*Desayuno en Plutón*) de Neil Jordan, 2006

Ambientat a Irlanda en els anys 60 i 70, el film narra la història de Patrick/Kitten/Patricia (Cillian Murphy), un transsexual orfe, el major somni del qual és trobar a la seva mare biològica, que el va abandonar per establir-se a Londres.

La pel·lícula, a més d'exposar les dificultats dels transsexuals per subsistir, també mostra el conflicte nordirlandès i el terrorisme de l'IRA en la seva època més cruenta, així com la xenofòbia cap als irlandesos que aquest conflicte va provocar a Gran Bretanya.

Brokeback Mountain de Ang Lee, 2005.

La pel·lícula relata la història d'Ennis Del Mar (Heath Ledger) i Jack Twist (Jake Gyllenhaal), dos joves que es coneixen i s'enamoren durant l'estiu de 1963 mentre treballen en el pasturatge d'ovelles a Brokeback Mountain (un lloc fictici), a Wyoming, Estats Units. Es narra la història de les seves vides i la seva contínua, encara que complexa, relació durant dues dècades, que continua mentre tots dos es casen amb les seves núvies i tenen fills.

Carol de Todd Haynes, 2015.

El film narra la relació entre Therese Belivet, nouvinguda a Nova York per complir el seu somni de treballar com a dissenyadora escenogràfica, i Carol Aird. El guió realitza també un repàs sobre com es va forjant la nostra orientació sexual, i les dificultats per identificar-se com a dona lesbiana als Estats Units de la dècada dels cinquanta.

The Danish Girl (*La chica danesa*) de Tom Hooper, 2015

Explica la història de la pintora transgènere Lili Elbe, considerada com la primera persona a sotmetre's a una operació quirúrgica de canvi de sexe.

Fucking Åmål (*Descubriendo el amor*) de Lukas Moodysson, 1998

Pel·lícula sueca de temàtica lèsbica que aborda les vides de dos joves i la seva iniciació en les relacions adolescents en una petita i tranquil·la ciutat sueca.

Get Real de Simon Shore, 1998

Una romàntica i tendra història sobre dos nois que s'enamoren en una escola britànica.

Milk (*Mi nombre es Harvey Milk*) de Gus Van Sant, 2008.

Basada en la vida del polític Harvey Milk, que va ser regidor de districte de Sant Francisco i un ferri defensor i activista dels drets civils dels homosexuals.

My Beautiful Laundrette (*Mi hermosa lavandería*) de Stephen Frears, 1985.

La pel·lícula ens ofereix una visió sobre una relació homosexual i la vida de la comunitat asiàtica en el Londres de l'època de Thatcher.

My Own Private Idaho (*Mi Idaho privado*) de Gus Van Sant, 1991.

Mike Waters i Scott Favorson són dos joves que es guanyen la vida prostituint-se als carrers de Portland. Mike té una estranya malaltia anomenada narcolèpsia, que li provoca un somni sobtat i profund en qualsevol part. Un dia, Mike li demana al seu amic Scott que l'ajudi a buscar la seva mare, començant un viatge a través de les carreteres dels Estats Units, on Mike i Scott mantindran un idil·li d'amor.

Documentals:

The celluloid closet (*El celuloide oculto*) de Rob Epstein i Jeffrey Friedman, 1995

Analitza la presència i el tractament a personatges homosexuals al cinema de les grans productores de Hollywood.

Homo Baby-Boom d'Anna Boluda i l'Associació de Famílies Lesbianes i Gais, 2011

Mostra la vida quotidiana de sis famílies homoparentals, per facilitar l'aprenentatge dels models variats de famílies que existeixen i ajudar a respectar-los i a conviure amb ells.

Edie & Thea: A Very Long Engagement de Susan Muska i Gréta Olafsdóttir, 2009

T'imagines estar amb la mateixa persona durant 40 anys i sentir la mateixa atracció que quan es van conèixer? T'imagines, finalment, poder-te casar amb l'amor de la teva vida després de quatre dècades? Aquest documental és, sens dubte, per als romàntics perquè ens explica la història de la parella Edie i Thea que, des dels anys 60 han esperat i lluitat perquè la societat reconegui el seu dret de contreure matrimoni.

Vídeos i curtmetratges:

[Animados a la diversidad](#) de Lionel Skliar, 2015

Aquest curt d'animació ens ajuda a comprendre el valor de la diversitat d'orientació sexual i d'identitat de gènere que existeix en les nostres societats, i ens explica per què devem respectar-les i celebrar-les com una cosa positiva.

[Diverdiferencias](#)

Fet per GALE, Colòmbia Diversa i la Octava Productora, 2012.

Material pedagògic per als col·legis d'Amèrica Llatina per promoure el diàleg sobre la diferència i la discriminació a les aules.

[Gay baby](#) de Kevin Kelly, 2010

És un curt de tema gai en clau d'humor sobre un parella heterosexual que tindrà un nadó homosexual.

[Les incroyables aventures de Fusion Man](#) (Las increíbles aventuras de Fusion Man) (2009) de Xavier Gens i Marius Vale

Divertit curt sobre un superheroi homosexual.

[Pauline](#) de Céline Sciamma, 2010

Commovedor monòleg per part de Pauline, qui ens narra la història de la seva vida. La seva alegre infància en un poble de províncies fins que el seu entorn li dóna de costat en assabentar-se de la seva homosexualitat.

Victor XX de Ian Garrido, 2015

Víctor té la necessitat d'explorar el seu gènere. Viu en un petit poble pesquer d'Almeria al costat de la seva mare i la seva núvia Rahma, i és a la ciutat, cobert d'anonimat, on es descobreix. Però els secrets no duren per sempre i Víctor haurà de lluitar amb ambdues per defensar la veritable imatge que el mirall li retorna.

Canals de TV:

[Idem TV](#)

Programes i notícies de temàtica LGTBI.